

La veu de la consciència

SEBASTIÀ BENNASAR

Atès que els successius governs que han ocupat el govern de l'Estat espanyol han demostrat la seva absoluta manca de compromís en la recuperació de la memòria històrica del conjunt de països que es varen veure afectats pel cop d'estat del 17-18 de juliol de 1936, i atès que totes les lleis que s'han aprovat de recuperació de la memòria històrica no són res més que una simple i burda farsa per no ofendre aquells partits que tenen a les seves llistes electorals persones directament implicades o descendents del règim franquista, i atès que encara no s'ha pogut aconseguir la revocació de totes les condemnes dels il·legals tribunals de la usurpadora administració franquista, la societat civil s'ha anat mobilitzant de forma constant en els darrers anys –i en molts casos coincidint amb els diferents aniversaris de la batalla fratricida del 1936-39 o de la segona Guerra Mundial– per tal de fer-se seva aquesta memòria històrica. Fruit d'això han estat petites victòries com la tornada a Catalunya d'una petita part dels arxius espoliats pels franquistes i dipositats a Salamanca –que amb tanta voluntat volia mantenir el seu ajuntament de dretes– i l'aparició de nombrosos llibres i documents que volen rescatar aquesta memòria de l'oblit.

És en aquest context –trist, d'altra banda, per tot allò que suposa de manca de normalitat democràtica i de imperfecció en la transició– que s'ha de situar el llibre de Jordi Creus *Dones contra Franco* publicat per Ara Llibres. Creus, vinculat a aquest símptoma de normalitat cultural d'un país que és la revista *Sàpiens*, de la qual és director, aplega en aquest volum el testimoni de sis dones que varen oposar-se amb totes les seves forces contra la barbàrie franquista. Creus ens presenta així la història de la guerrillera Maria Rodríguez, de la Neus

Català, supervivent dels camps de concentració nazis, de la Teresa Rebull, l'àvia de la Nova Cançó, de l'Enriqueta Gallinat, històrica fundadora d'Esquerra Republicana de Catalunya, de la Conxa Pérez, supervivent del camp d'Argelers i militant de la CNT i de la Remedios Montero, la guerrillera Cèlia. Són només sis dones, però les seves veus i els seus testimonis serveixen de perfecte arquetipus del que va ser i el que va suposar la resistència heroica contra el franquisme des de múltiples vessants i prismes, quasi tants com les forces que es varen oposar al feixisme, una multiplicitat que en alguns casos tràgics va conduir a una derrota i a un vessament de sang entre els mateixos opositors al règim franquista com en el cas dels fets de maig de 1937.

Jordi Creus no s'ha limitat a trobar aquestes dones i a fer-les parlar, cosa que de per si sola ja justificaria aquest llibre, sinó que ens ha presentat el seu vessant més humà i ha ordenat les seves paraules i els seus records per construir un llibre que una vegada obert no es pot tancar fins al final, un final que ens deixa un regust d'esperança i que és la porta oberta per evitar que la lluita de totes aquestes dones sigui oblidada, com sembla que volen el conjunt de les nostres administracions. Creus escriu amb un llenguatge àgil però calmat, de gran periodista, exposa els fets i deixa que els lectors en treguin conclusions. Només en alguns moments, del tot perdonables (l'errada seria que fins i tot aquí s'hagués contingut) ens mostra la seva indignació i la seva ràbia, i també el domini que té d'allò que alguns, amants d'etiquetar les coses, va definir com a poesia social. Creus demostra que és un escriptor que sap dominar perfectament el to, i que fa que les seves entrevistes ens parlin soles i ens facin sentir la gana i el fred, la humiliació, la desesperació i també l'esperança, la resistència, la llum, la seva particular forma de

victòria i que fa bo el lema del Che Guevara, avui desgraciadament convertit en un símbol del màrqueting comercial més barroer: "Val més morir dempeus que viure agenollats".

Aquesta és la història de sis dones que són sis símbols i que haurien de ser la consciència de tots aquells polítics que sistemàticament es neguen a reconèixer que molta de gent com elles va lluitar i va morir i va sobreviure per defensar la legalitat republicana i una forma de vida que ens hauria situat entre els països més cultes del món. Avui en dia ens fa falta molta cultura i molt d'hàbit lector, i potser es podria arreglar l'assumpte començant per llibres com aquests. Després deixarien de reflexionar sobre l'abstenció i les seves causes.

JORDI CREUS, *DONES CONTRA FRANCO*. Ara Llibres, Barcelona, 2007. 175 pàgs., 19 e